

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

Kalbėtojų klubas skirtas tiems, kurie siekia įgusti viešai kalbėti. Remiamasi nuostata – plaukti išmokstame plaukdami, skaityti skaitydami, o viešai kalbėti – kalbėdami. Šioje pamokoje planuosime, rengsime viešąją kalbą ir išbandysime keletą būdų, padėsiančių pažadinti savo žinias, suaktyvinti mąstymą, anot Sokrato (5.1 pamokoje skaitėte jo pristatymą), suprasti, įsisąmoninti savo žinojimą. Jūsų bendraamžiai pastebi, kad ruošiant viešąją kalbą neretai ima stigti žodžių, o galvoje sukasi – „neturiu, ką pasakyti“, „trūksta žodžių“, „bijau apsijuokti“, „baisu suklysti“, „nenoriu kalbėti tuščiai“. Prisiminkime kovos su klimato kaita aktyvistę Gretą Thunberg ir jos aistringas kalbas Europos Parlamente arba išdrįsusių garsiai kalbėti apie moterų teisę į mokslą Malalą Juzafsai. Jos, kaip ir kiti garsūs kalbėtojai, ruošė savo kalbas, apsvarstė kiekvieną žodį, keitė sakinio struktūrą, koregavo minties eigą, repetavo, bet svarbiausia – kalbėjo apie tai, kas jas jaudina, neramina. Tad ruošiantis sakyti viešąją kalbą, naudinga mąstyti, kas asmeniškai svarbu, kas domina, neleidžia nurimti, apie ką norėtusi kalbėti taip, tarsi sakytumėte: „Prašau žodžio!“

 1 uždutis. Kalbėtojų klubo dalyviai kalbas rengia pasitelkę augančio medžio analogiją. Patyrinėkite iliustraciją ir paaiškinkite, kas bendra tarp augančio medžio ir rengiamos viešosios kalbos.

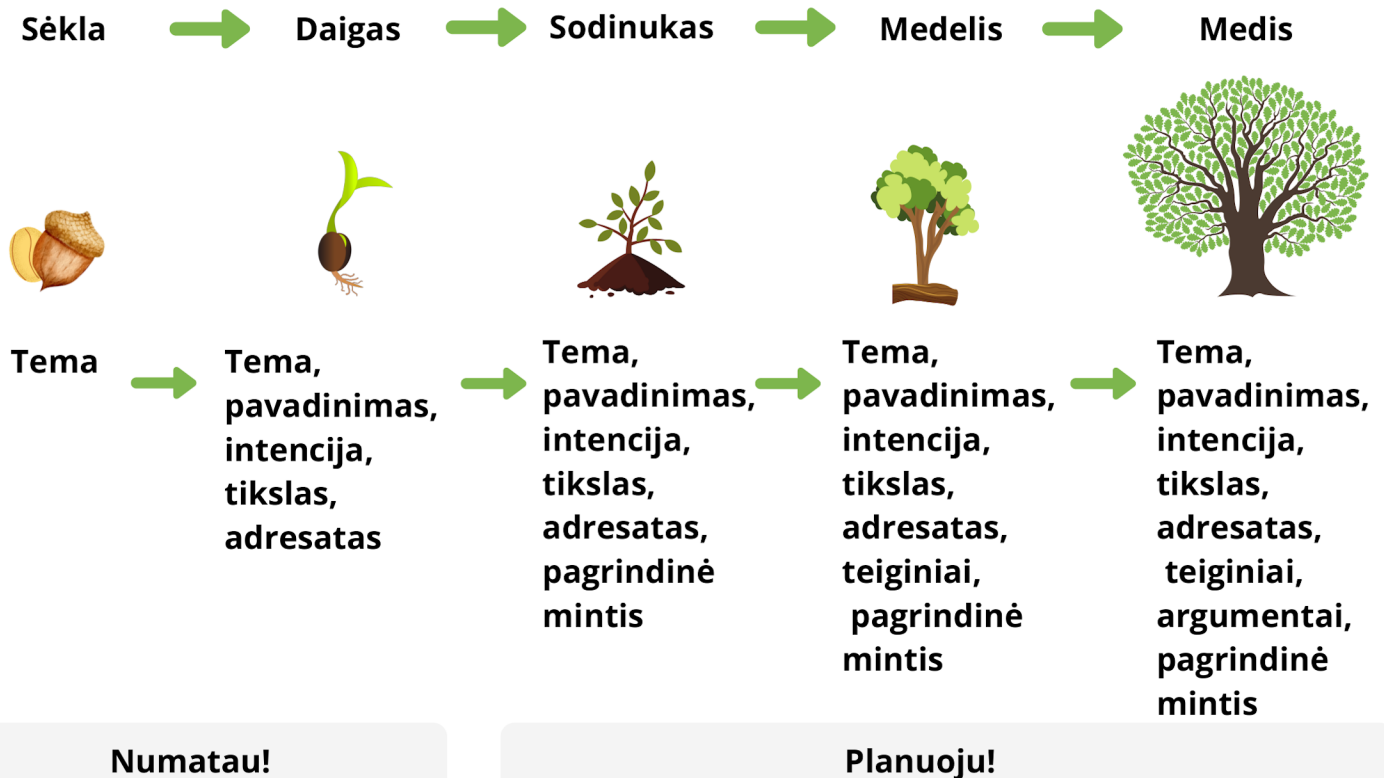

Inteñcija (lot. *intentio*) – ketinimas, tikslas, veiklos motyvas, sumanymas.

„Tarptautinių žodžių žodynas“

Analogija (gr. *analogia* – atitikimas) – daiktų ar reiškinių panašumas tam tikru atžvilgiu.

„Lietuvių kalbos žodynas“

Iš mažos gilės didelis ąžuolas išauga!

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

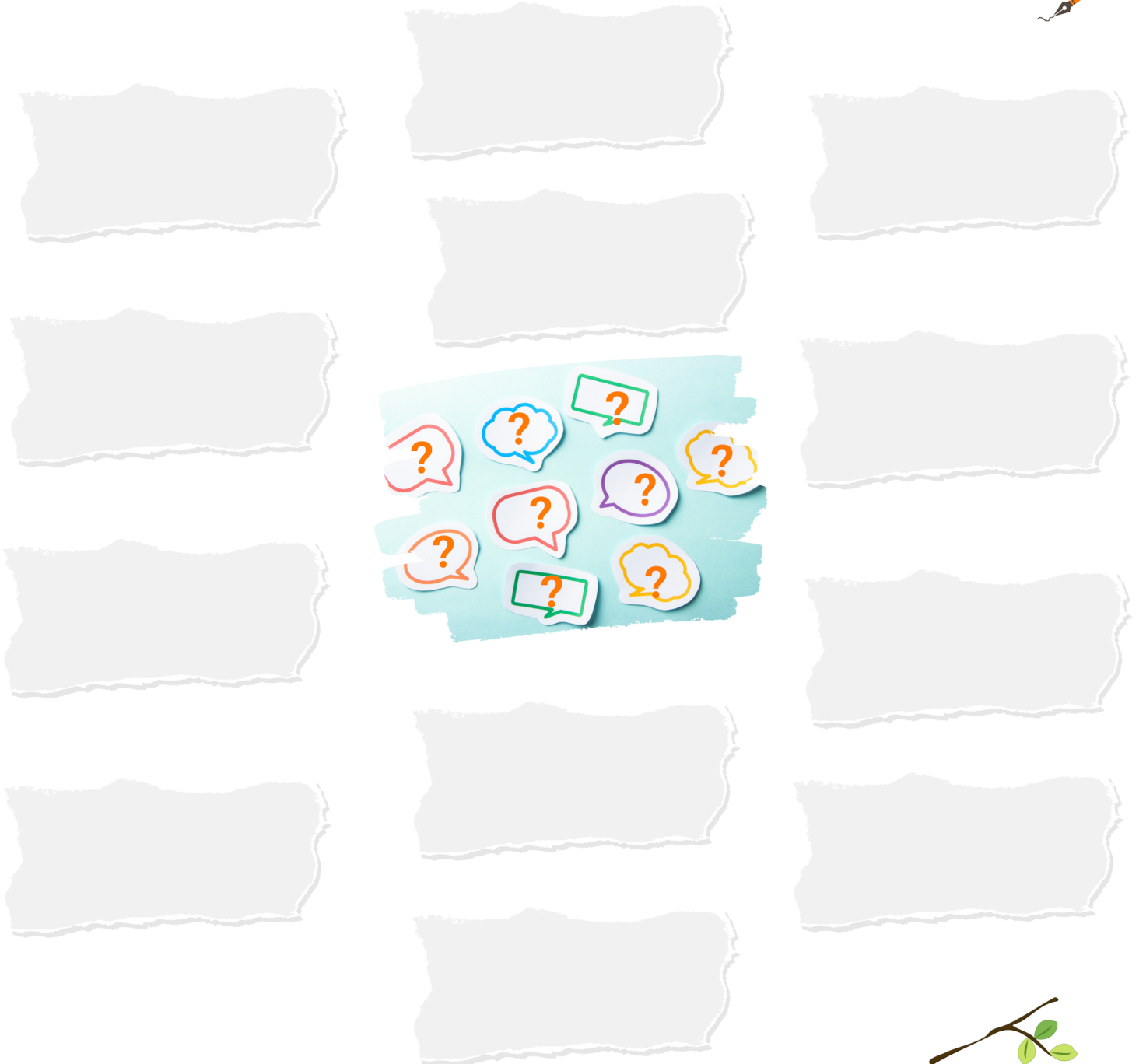

Idėja, tema

Numatau!

 2 uždutis. Ruošiant viešąją kalbą naudinga pradėti nuo žinomų, aktualių temų, o tada imtis nežinomų, sudėtingesnių, reikalaujančių daugiau laiko, pastangų, ir jose atrasti tai, kas įdomu. Bendradarbiaudami ir individualiai atlikite keletą Kalbėtojų klubo užduočių.

 1. Apmąstę savo pomėgius, interesus, užrašykite jus labiausiai dominančias temas.

A grid of 18 torn-edge paper strips for writing, arranged in 6 rows and 3 columns. A central cluster of colorful question mark icons is placed over the middle strips.

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

2. Be pasirengimo pasirinkta tema kalbėkite 1 minutę. Savo kalbą įrašykite ir paklausykite.

3. Bendradarbiaudami kalbas 1 minutę sakykite vienas kitam. Naudodami 3 P būdą (*Pagirk! Paklausk! Pasiūlyk!*), aptarkite, kaip pavyko.

4. Mąstydami apie pasirinktą temą, lentelėje „Ratu pagal abėcėlę“ galite užrašyti su tema susijusių sąvokų, asociacijų, žodžių.

A Ą	B	C Č	D	E Ę Ė	F
G	H	I Į Y	J	K	L
M	N	O	P	R	S
Š	T	U Ū Ŭ	V	Z	Ž

Pagal Dougą Buehlą „Interaktyviojo mokymosi strategijos“

5. Lentelėje likusias tuščias vietas užpildykite naudodamiesi informacijos šaltiniais.

Šis būdas man padeda suprasti, ką jau žinau ir ką dar galėčiau ta tema sužinoti, pasakyti. Be to, man jis praverčia tada, kai pradedu galvoti apie klausytojus. Turiu auditorijos baimę ir taip stengiuosi nukreipti dėmesį tik į temą ir negalvoti apie savo baimes.

Užpildęs lentelę ir apžvelgęs temą, jau galiu ruošti savo viešąją kalbą. Man tai ir žaidimas, ir juodraštis, padedantis numatyti ir planuoti.

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

„Ratu pagal abėcėlę“

AĄ	B	CČ	D	EĘĖ	F
G	H	IĮY	J	K	L
M	N	O	P	R	S
Š	T	UŪŪ	V	Z	Ž

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

Numatau!

Tema, pavadinimas, intencija, tikslas, adresatas

6. Kai jau apmąstėte savo patirtį, pabandėte be pasirengimo kalbėti, tinka imtis tolesnių numatymo veiklų – suformuluoti pavadinimą, nuspręsti, kokia bus kalbos intencija ir tikslas. Užrašykite savo kalbos intenciją, tikslą, sugalvokite pavadinimą.

Pavadinimų tipai:

- tiesioginis dalyko pavadinimas;
- klausimas (tinka suaktyvinti klausytojus);
- intriguojantis pavadinimas (tinka sužadinti klausytojų dėmesį, smalsumą).

Intencija numatoma klausiant: *ko siekiu?*

Pavyzdžiui:

- informuoti;
- įtikinti;
- paskatinti veikti;
- sužadinti jausmus.

Užrašoma vienu žodžiu.

Pagal Zitą Nauckūnaitę „Iškalbos mokymas“

Tikslas – siekiamas, norimas dalykas. Jei intencija (ketinimas) formuluojama vienu žodžiu, tikslas užrašomas pilnu sakiniu su bendratimi (*paaiškinti, parodyti, pagrįsti, įrodyti*), nes bendratis rodo kryptį.

Pagal Zitą Nauckūnaitę „Iškalbos mokymas“

Tikslas yra tiksliau, konkrečiau apibrėžta intencija. Pavyzdžiui: *Paaiškinti, ką žmogui reiškia laisvė. Įtikinti, kad laisvę reikia ginti. Papasakoti apie antisovietinę F. N. Sadūnaitės veiklą.*

Adresatas (vok. *adressat* – gavėjas) – tas, kuriam informacija perduodama. Tai klausytojai. Kalbėtojas turi žinoti savo klausytojų poreikius, interesus, pažiūras, žinių lygį, kad galėtų sėkmingai su jais bendrauti. Naudinga savęs paklausti: *Kam aš kalbėsiu? Kiek mano auditorijai aktuali ši tema?*

Pagal Zitą Nauckūnaitę „Iškalbos mokymas“

Jei auditorija kelia baimę, siūloma susitelkti į temą ir kalbos rengimą, savęs klausti: *Ką aš galiu pasakyti?*

Tema:

Pavadinimas:

Intencija:

Tikslas:

Adresatas:

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

Tema,
pavadinimas,
intencija,
tikslas,
adresatas,
pagrindinė
mintis

Planuoju!

3 užduotis. Numatymo užduotys jau atliktos. Dabar reikia struktūros – plano, padedančio suvaldyti mintis ir tikslingai jas nukreipti. Atlikite kalbos planavimo užduotis.

1. Užrašykite savo kalbos pagrindinę mintį.

Pagrindinė mintis yra glaustas teiginys. Ji visą kalbą pasako vienu sakiniu.

Pagal Zitą Nauckūnaitę „Iškalbos mokymas“

Pagrindinė mintis yra idėja, atskleidžianti kalbėtojo požiūrį. Pavyzdžiui: *Laisvė yra didžiausia žmogaus vertybė. Knyga turtina žmogaus dvasinį pasaulį. Žodis turi būti teisingas.*

Pagrindinė mintis:

Tema,
pavadinimas,
intencija,
tikslas,
adresatas,
teiginiai,
pagrindinė
mintis

2. Užrašykite savo kalbos teiginius.

Teiginiai

Kokie reikalavimai keliami teiginiams?

1. Kiekvieną teiginį reikia užrašyti pilnu sakiniu.
2. Kiekvienas teiginys turi atliepti tikslą.
3. Teiginiai turi skirtis vienas nuo kito.
4. Kiekvienas teiginys turi būti parašytas atskirai (reikėtų vengti *ir, o, bet*).
5. Teiginiai turi būti tikslūs, privalu paisyti kalbos glaustumo reikalavimų.
6. Teiginius reikia skirstyti vienu pagrindu.
7. Jeigu teiginių susidaro per daug, juos reikia grupuoti – stambinti.

Zita Nauckūnaitė „Iškalbos mokymas“

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

Pagrindinė mintis:

1 teiginys:

2 teiginys:

3 teiginys:

3. Remdamiesi teiginiais keliamais reikalavimais, bendradarbiaudami įvertinkite savo ir bendraamžių teiginius.

Ar žmogus turi pasirinkimo laisvę?

Pagrindinė mintis: *žmogus turi pasirinkimo laisvę, kai pats sąmoningai apsisprendžia ginti bendražmogiškas vertybes.*

- 1. Išorinių ir vidinių aplinkybių varžomas žmogus neturi pasirinkimo laisvės.*
- 2. Savo jausmų ir instinktų valdomas žmogus neturi pasirinkimo laisvės.*
- 3. Žmogus turi pasirinkimo laisvę, kai tampa sąmoninga būtybe ir gina bendražmogiškas vertybes.*

Kodėl reikia mokytis kitų kalbų?

Pagrindinė mintis: *žmogus turi mokytis kitų kalbų, kad pažintų kitų šalių kultūrą, plėstų savo akiratį ir susikalbėtų su užsieniečiais.*

- 1. Kitų kalbų mokymasis padeda pažinti kitų šalių kultūrą.*
- 2. Mokydamasis kitų kalbų žmogus plečia savo akiratį, darosi atviresnis, tolerantiškesnis.*
- 3. Kalbų mokymasis padeda susikalbėti su kitų šalių gyventojais.*

1 teiginys + 2 teiginys + 3 teiginys = pagrindinė mintis

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

Tema,
pavadinimas,
intencija,
tikslas,
adresatas,
teiginiai,
pagrindinė
mintis,
argumentai

4. Kai teiginiai užrašyti, reikia argumentų, tai yra medžiagos, kuri pagrįstų teiginius. Šis kalbos rengimo etapas trunka ilgiausiai, nes įvairiuose informacijos šaltiniuose reikia rasti tinkamų, svarių argumentų. Prisiminkite, kas yra argumentas ir kokie argumentai yra svarbiausi.

Argumentas (lot. *argumentum* – įrodymo pagrindas) – argumentacijos dalis, kuri pagrindžia tezę, teiginį.

Argumentai:

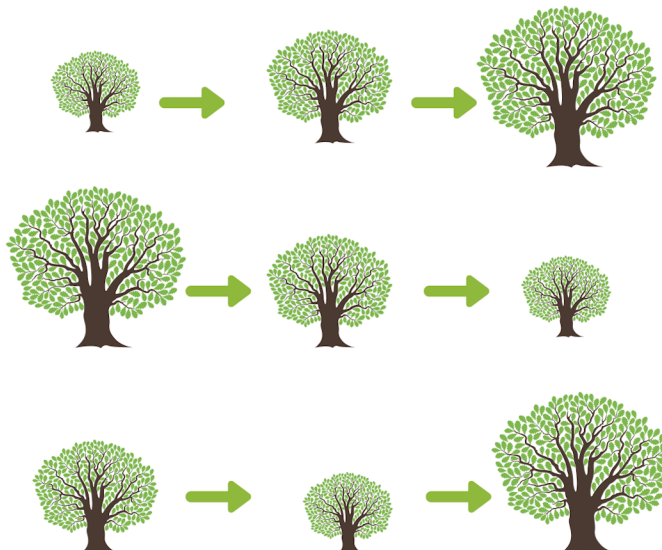
- faktai;
- pavyzdžiai, palyginimai;
- skaičiai, statistiniai duomenys;
- autoritetų mintys;
- mokslo tiesos;
- dokumentai;
- iliustracijos;
- citatos;
- dvasinė patirtis.

Argumentus galima išdėstyti įvairiai: nuo silpniausio iki stipriausio, nuo stipriausio iki silpniausio arba pradėti stipresniu, tada pateikti silpniausią ir galiausiai – patį stipriausią argumentą.

Galima
argumentų
išdėstymo
tvarka

 4 užduotis. Pasirinktiems teiginiams raskite tinkamų argumentų ir baikite viešosios kalbos planą.

5.3 Kalbėtojų klubas. Prašau žodžio!

Viešosios kalbos planas

⊙ **Tema:**

⊙ **Pavadinimas:**

⊙ **Intencija:**

⊙ **Tikslas:**

⊙ **Adresatas:**

⊙ **Pagrindinė mintis:**

⊙ **1 teiginys:**

⊙ **1 argumentas:**

⊙ **2 teiginys:**

⊙ **2 argumentas:**

⊙ **3 teiginys:**

⊙ **3 argumentas:**